

Apotekstatistikk 2013

15. januar 2014

Innhold

1. Innledning	3
2. Konklusjoner 2013	3
3. Regnskapstatistikk 2013 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste	4
4. Omsetning og nøkkeltall	7
5. Antall apotek.....	9
6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene	9
7. Driftstøtte og fraktrefusjon.....	11

1. Innledning

Apotekstatistikken baseres på innrapporterte regnskapstall for det enkelte apoteks totalomsetning i regnskapsåret. Regnskapsmaterialet bygger på informasjon om enkeltapotek etter retningslinjer fastsatt av Legemiddelverket. Retningslinjene finnes på www.legemiddelverket.no. Dersom ikke annet er oppgitt, er apotekstatistikken kilden for tall i dokumentet.

De fleste apotekene i Norge er organisert som avdelinger eller aksjeselskap, i apotekkonsern med tilhørende legemiddelgrossister. Man må derfor vurdere regnskapstallene for apotek, grossist og kjede i sammenheng.

Alle beløp er uten merverdiavgift dersom annet ikke er oppgitt.

2. Konklusjoner 2013

- Fortsatt netto økning av antall apotek med 25. Ved årskiftet var det 771 apotekkonsepsjoner.
- Driftsresultatet utgjør 3,3 % av driftsinntektene mot 6,2 % i 2012 og 3,4 % i 2011.
- Vareforbrukets andel av driftsinntektene var 68,0 %.
- Personalkostnadenes andel av driftsinntektene på 19,2 % har økt med 1,7 prosentpoeng fra 2012.
- Lokalkostnader (3,2 %) viser en liten økning, mens andre driftskostnader (5,2 %) viser en økning fra 4,0 % året før.
- Totalomsetningen (inkl sykehusapotek) økte med 3,4 % fra 2012 til 2013.
- 30 % av de primær apotekene hadde negativt driftsresultat, noe som er en stor økning i forhold til 2012.

3. Regnskapstatistikk 2013 og utvikling i kostnader og bruttofortjeneste

Tabellen på neste side viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for primærapotek fra 2002 til 2013. I beregningene av de økonomiske nøkkeltallene har vi valgt kun å se på de apotekene som har hatt et helt driftsår. Dermed blir ikke oppstartskostnader for nye apotek samt ekstraordinære inntekter for apotek som er solgt i løpet av året, regnet med. Tabellen viser videre forskjell i nøkkeltall for apotek organisert som aksjeselskap (AS) og som enkeltpersonsforetak i 8 enkeltpersonsforetak (EPF) og 691 apotek organisert under AS er representert i tallene for 2013.

Apotek som er eid av en apotekkjede, får regnskapsført en andel av kjedenes felles overheadkostnader. De innsendte regnskapene gir begrenset innsikt i de regnskapsprinsipper som ligger til grunn for resultatene. Tallene antyder imidlertid at det de to siste år har vært en del endring i prinsippene rundt håndtering av varekostnadene i enkelte apotekkjeder. Dette gir store resultatutslag uten at vi kan se om det økonomiske grunnlaget for apotekene er endret.

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår 2013									
	2002	2005	2010	2011	2012	2013	2013	AS	EMF
	%	%	%	%	%	%	1000 kr	%	%
Sum driftsinntekter	100	100	100	100	100	100	16 342 285	100	100
Sum inngående balanse	4,9	5,0	6,9	6,7	6,5	6,8	1 107 529	6,8	6,4
Varekjøp	78,6	75,3	71,6	71,6	68,1	68,0	11 120 746	68,0	70,1
Sum utgående balanse	5,8	5,1	6,6	6,8	6,8	7,1	1 165 194	7,1	6,1
Vareforbruk	77,7	75,2	71,9	71,4	67,9	67,7	11 063 081	67,7	70,4
Legemiddelavgift	0,9	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	48 553	0,3	0,3
Sum vareforbruk	78,6	76,0	72,2	71,7	68,2	68,0	11 111 634	68,0	70,6
Sum personalkostnader *	15,1	14,0	16,6	16,8	17,5	19,2	3 132 316	19,2	20,5
Sum ordinære avskrivninger	1,0	1,3	1,1	1,2	1,1	1,1	184 681	1,1	0,9
Sum lokalkostnader	2,0	2,1	2,8	2,9	3,0	3,2	517 515	3,2	2,2
Sum andre driftskostnader	2,5	3,6	3,5	4,1	4,0	5,2	854 863	5,3	3,0
Sum driftskostnader	99,2	97,0	96,3	96,6	93,8	96,7	15 801 009	96,7	97,2
Sum driftsresultat	0,8	3,0	3,7	3,4	6,2	3,3	541 276	3,3	2,8
Finansinntekter	0,5	0,1	0,5	0,7	0,3	0,3	51 854	0,3	0,2
Finanskostnader	-0,8	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-5 982	0,0	-0,1
Netto finanskostnader	-0,3	-0,2	0,4	0,6	0,2	0,3	45 872	0,3	0,1
Resultat før driftstøtte	0,5	2,8	4,1	4,0	6,5	3,6	587 095	3,6	2,9
Driftstøtte **	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	4 499	0,0	0,0
Sum apotekets overskudd	0,6	2,9	4,2	4,0	6,5	3,6	591 594	3,6	2,9
Avskrivning goodwill	1,2	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0	167 641	1,0	0,0

*For enkeltpersonforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 767 000 kroner for hovedapotekene (6 av 8 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med aksjeselskapene, med utgangspunkt i Norges Farmaceutiske Forenings lønnsstatistikk (http://www.farmaceutene.no/asset/3686/1/3686_1.pdf http://www.farmaceutene.no/sites/default/files/atoms/files/lonnsstatistikk_2013_nft_2014-2.pdf)

** Se kap. 7.

"Sum driftsinntekter" - "Sum vareforbruk" = bruttofortjenestemargin.

Vareforbruksprosenten ble redusert med 0,2 prosentpoeng, til 68,0 % av driftsinntektene i 2013. Personalkostnadene økte med 1,7 prosentpoeng til 19,2 %. Andre driftskostnader økte fra 4,0 % til 5,2 %. Driftsresultatsmarginen falt fra 6,2 % i 2012 til 3,3 % i 2013. Dette er tilnærmet en normalisering i forhold til den store resultatveksten i 2012.

I 2013 viste 213 primærapotek med helt driftsår et samlet negativt driftsresultat på 180 mill. kroner, mens samlet negativt driftsresultat i 2012 var på 76 mill. kroner fordelt på 76 apotek. I 2013 hadde 30 % av primærapotekene et negativt driftsresultat. Tilsvarende tall for 2012 var 16 %.

Apotek i sentrale strøk er i 2013, som i 2012, overrepresentert blant apotekene som drives med negativt driftsresultat. Dette fremkommer ved å dele apotekene inn etter Statistisk sentralbyrås kommuneklassifisering¹, se følgende tabell.

	Antall apotek²	Antall apotek med negativt driftsresultat	Andel apotek med negativt driftsresultat
Minst sentrale kommuner	70	17	24 %
Mindre sentrale kommuner	46	7	15 %
Noe sentrale kommuner	124	33	27 %
Sentrale kommuner	459	156	34 %
Alle apotek	699	213	30 %

---

¹<http://www.ssb.no/kommuner/komklasse94.html>

² Primærapotek med helt driftsår.

---

4. Omsetning og nøkkeltall

Omsetning og nøkkeltall – primærapotek og sykehusapotek

Total omsetning for alle apotek var 21,2 mrd. kroner i 2013. Det tilsvarer en vekst på 3,4 % fra 2012.

Totalomsetning alle apotek									
	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sum omsetning*	13,2	16,3	17,1	17,8	18,4	19,1	19,5	20,5	21,2
* Total omsetning inkl sykehusapotek i milliarder kr.									

Primærapotekene hadde i 2013 en total omsetning på 16,5 mrd. kroner, hvorav apotek med drift bare deler av året utgjorde 0,2 mrd. kroner. Apotek med fullt driftsår hadde en omsetning på 16,3 mrd. kroner.

Total omsetning for alle primærapotek økte med 3,3 prosent fra 2012 til 2013.

Gjennomsnittlig omsetning per primærapotek med fullt driftsår var på 23,4 mill. kroner i 2013. Den er falt med 2,3 % sammenlignet med 2012.

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltpersonsforetakene var 20,3 mill. kroner og 23,4 mill. kroner i aksjeselskapene (apotek med fullt driftsår).

Norges største primærapotek omsatte for 89 mill. kroner.

Omsetningsutvikling primærapotek 2002 – 2013									
	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Snitt omsetning pr. apotek *	25 303	25 354	25 460	24 813	24 577	23 973	23 704	23 943	23 380
Total omsetning i apotek**	11,392	13,341	13,485	14,372	14,817	15,173	15,443	16,028	16,549
* Gjennomsnitt omsetning pr. apotek tusen kr									
** Total omsetning alle primærapotek i milliarder kr									

I Norge fastsetter Statens legemiddelverk maksimale priser og apotekavanse på alle reseptpliktige legemidler til mennesker. Priser og avanser på reseptfrie legemidler, handelsvarer og veterinære legemidler er ikke regulert. Omsetningen av handelsvarer utgjør 24,1% av totalomsetningen i primærapotekene i 2013. Videre utgjør reseptfrie legemidler 10 % av omsetningen. Dette innebærer at 34 % av apotekenes omsetning ikke er omfattet av statens pris- og avanseregulering på legemidler. Denne andelen av omsetningen har økt over tid. I 2007 var tilsvarende andel 29 % (18,5 % handelsvarer og 10,5 % reseptfritt).

Andre nøkkeltall 2013 - Primærapotek helt driftsår		
		%
Handelsvarer kr	3.968 mill	24,1
Reseptfritt kr	1 640	10,0
Areal m2	139 666	
Årsverk stk	5 416	
Antall apotek i statistikkgrunnet	705	

Apotekenes omsetning av handelsvarer økte med 1 %, mens salget av reseptfrie legemidler var på samme nivå som i 2012.

mill. kroner																	Utvikling i omsetning alle primærapotek 2003 - 2013									
	2003		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013									
Driftsinntekter		9666		13 057		13 485		14 044		14 697		15 055		15 313		15 779		16 342								
Vareforbruk	78,6 %	7596	74,9 %	9 781	74,1 %	9 990	73,1 %	10 262	72,9 %	10 716	72,2 %	10 874	71,7 %	10 983	68,2 %	10 756	68,0 %	11 112								
Driftsresultat	0,8 %	80	3,4 %	438	3,8 %	509	3,1 %	431	3,2 %	475	3,7 %	560	3,4 %	517	6,2 %	986	3,3 %	541								

Sykehusapotekenes omsetning har økt vesentlig over tid, veksten var på 3,9 % fra 2012 til 2013.

Totalomsetning sykehusapotek												
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sum omsetning (millioner kr)	1 956	2 269	2 419	2 602	2 917	3 158	3 454	3 602	3 879	4 067	4 401	4 573

I 2013 var det i Norge 32 sykehusapotek, og staten eide 30 av disse gjennom helseforetak. Sykehusapotekene omsatte for 4,6 mrd. kroner, med en driftsresultatmargin på 0,5 %.

Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (143 mill. kroner) enn primærapotekene. Det største sykehusapoteket omsatte for 466 mill. kroner.

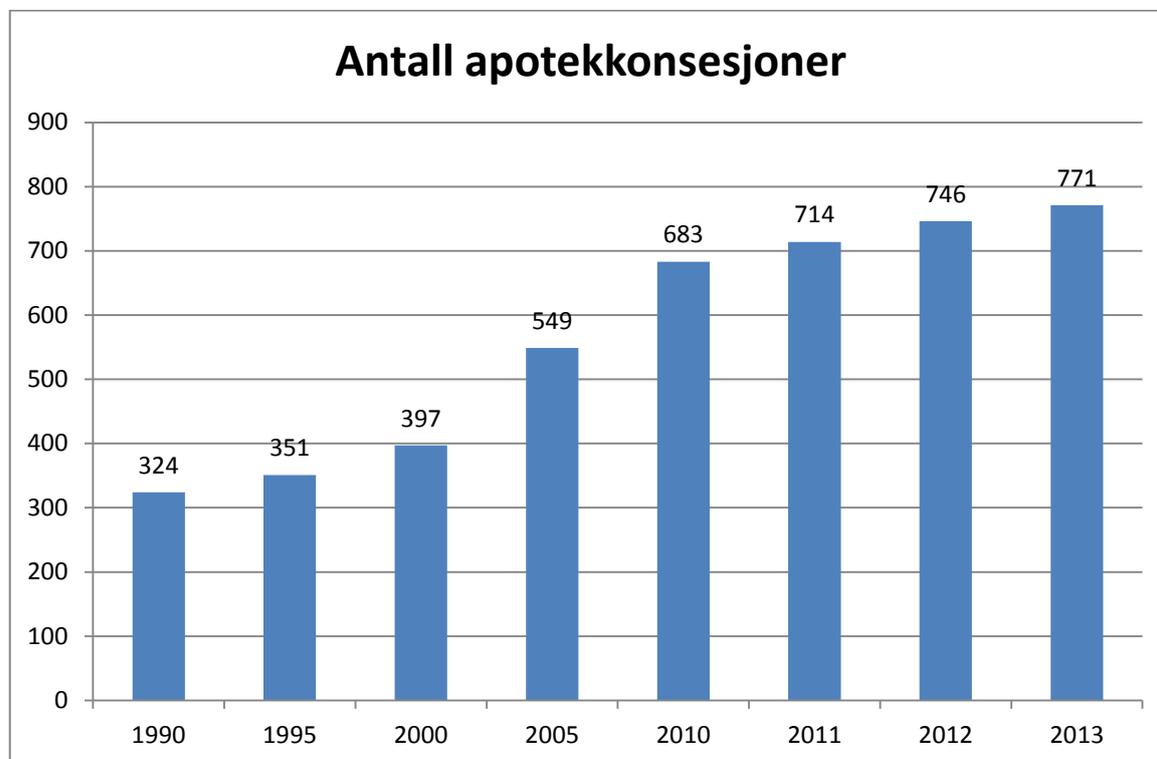
Gjennomsnitt varekostnad for sykehusapotekene var 79,4% i 2013.

Andre nøkkeltall 2013 - Sykehusapotek.		
	1000 kr	%
Handelsvarer	240	4,7
Reseptfritt	94	2,0
Areal m2	19 888	
Årsverk stk	898	
Antall apotek	32	

Sykehusapotek omsetter mindre handelsvarer og reseptfrie legemidler enn private apotek. Sykehusapotekenes areal varierer mye, avhengig av funksjonsnivå.

5. Antall apotek

Figuren viser antall apotekkonsesjoner ved årsskiftet 31.12. i det aktuelle året.

Kilde: Legemiddelverket

Fra 1990 til 2012 har antall apotek økt med 359 til 771. Fra 2012 til 2013 har antallet økt med 25 netto.

6. Økonomien i apotekkjedene, grossistene og holdingselskapene

For å få et mer fullstendig bilde av økonomien i apoteknæringen må man også se på de økonomiske resultatene i de tilhørende selskapene (holdingselskap, kjede og grossist).

Nøkkeltallene viser en stabil økonomisk utvikling.

ÅRSREGNSKAPSDATA LEGEMIDDELDISTRIBUTØRENE I NORGE																		
Selskap	Omsetning						Driftsresultat						Resultat før skatt					
	2003	2005	2010	2011	2012	2013	2003	2005	2010	2011	2012	2013	2003	2005	2010	2011	2012	2013
Apotek1*																		
Apotek 1 Gruppen																		
AS(Apokjeden AS)*	181	*257	*298	*312	*348	*317	99	*174	*123	*131	*167	*129	58	*160	*1194	*450	*203	*115
Apotek 1 Norge AS*	3 531	*3766	*5782	*5892	*6304	*5989	-8	*65	*256	*143	*120	*138	-3	*116	*290	*185	*157	*165
Apokjeden Distribusjon AS*	3 962	*4244	*4524	*4599	*5153	*4971	60	*33	*264	*273	*261	*225	36	*31	*283	*292	*280	*246
Boots **																		
Alliance UniChem Norw ay Holdings AS	-						0						40	20				
Boots Norge AS	2 486	2 915	**3666	**3748	**3751		22	58	**69	**27	**17		-9	42	**71	**28	**21	
Alliance Healthcare Norge AS	2 206	2 430	**3522	**3421	**2924		17	78	**148	*135	**157		6	76	**158	**152	**175	
Vitus ***																		
Norsk Medisinaldepot AS ***	72	55	8288	8472	8868	9411	18	20	399	433	272	351	10	19	401	274	297	267
Vitusapotek AS	2 596	2 992					-54	4					-64	11				
NMD Grossisthandel AS	5 039	5 487					83	105					81	109				
<i>Tallene er i mill NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>																		
<i>*Resultat er etter finans og før skattekostnad</i>																		
<i>* Selskapene knyttet til Apokjeden AS har avvikende regnskapsår 1.2 - 31.1.Fra 2005.</i>																		
<i>** Selskapene knyttet til AllianceBoots Plc har avvikende regnskapsår 1.4.- 30.3.Fra 2006.</i>																		
<i>*** Vitusapotek AS og NMD Grossisthandel AS fusjonerte med Norsk Medisinaldepot AS 1.1.2007.</i>																		
<i>Apokjeden Distribusjon AS og Alliance Healthcare Norge AS(Holtung AS) er registrert som legemiddelgrossist</i>																		

7. Driftstøtte og fraktrufusjon

Driftstøtte til apotek

Totalt ble det for kalenderåret 2013 utbetalt 7,4 mill. kroner i driftstøtte til apotek. Av dette gikk 1,8 mill. kroner til Institutt for energiteknikk. Den øvrige driftsstøtten ble fordelt med 4,4 mill. kroner til distriktsapotek og 1,2 mill. kroner til vaktapotek. 19 driftstøttesøknader fra apotek ble helt eller delvis innvilget.

Driftstøtte 2013			
	Tildelt støtte	Antall apotek	Kjedetilknytning
Vaktapotek	1 174	8	Vitus -1, Apotek1-6, Andre-1
Distriktsapotek	4 388	11	Apotek1-2, Boots-3, Andre-6
Total driftstøtte	5 562	19	

Ytterligere informasjon om driftstøtteordningen finnes på www.legemiddelverket.no.

Fraktrufusjon

Staten dekker 50 prosent av fraktkostnadene ved forsendelse av legemidler til pasienter etter bestemte retningslinjer. Ordningen forvaltes av Statens legemiddelverk. Apotekene krever refusjon månedlig for andelen av forsendelseskostnaden pasientene ikke skal betale selv.

Det ble totalt utbetalt 17,5 mill kroner i fraktrufusjon i 2013. 214 apotek søkte refusjon til fraktgodtgjørelse.

Se www.legemiddelverket.no for mer informasjon om fraktrufusjonsordningen.